

ਰਾਜ ਵਿੱਦਿਅਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਪੰਜਾਬ

ਫ਼ਾਈ ਮੌਜਿਲ, ਬਲਾਕ ਈ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਕੰਪ, ਫੇਜ਼-੪,
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ (ਮੁਹਾਲੀ), ਫੋਨ ਨੰਬਰ-0172-2212221

24
2
18/4

ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ (ਐ.ਸਿ/ਸੀ.ਸਿ)

ਪੰਜਾਬ

ਐਮੇ ਨੰਬਰ 366634/624

ਮਿਤੀ: 31-08-2023

ਵਿਸ਼ਾ: ਭੇਨ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਜਾਂ ਕਣਕ ਦਾ ਨਾਤ ਸਾਤਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਹਿੱਤ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੋਨਲ ਵਿਭਾਗ (ਪ੍ਰਸ਼ੋਨਲ ਪਾਲਿਸੀਜ਼ - 2 ਸਾਖਾ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ. 12/162/2017-4 ਪੀ.ਪੀ.2/573, ਮਿਤੀ: 28.08.2023 (ਕਾਪੀ ਨੰਬਰ) ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੋਰਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੀ।
20. ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਖੱਟ ਕਰਨ, ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ, ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਸਾਤਨ ਕਰਕੇ ਜੈਵਿਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਮੂਹ ਖੇਤਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਦੀਆ ਹਨ:-
  - ਹਰੇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਹੜਾ ਖੇਤਿਕਾਰੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਾਲੀ ਨਾਤ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨਾ ਸਾਤੀ ਜਾਵੇ।
  - ਹਰੇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਸਾਤੀ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਹੋਰਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਾਲੀ ਨਾਤ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨਾ ਸਾਤਨ।
  - ਨੇਸ਼ਨਲ ਗਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਸਾਇੰਸ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਜੋਕਰ ਕਿਤੇ ਪਰਾਲੀ ਨਾਤ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਸਾਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਿਟੀਆਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਿਖਾਵੇ।
16. ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ/ਅਧਿਕਾਰਕ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਾਰੀਜ਼ੀ ਜਾਵੇਗੀ।
40. ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ।
ਨੰਬਰ - ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ

ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ.
ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਐਸ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ, ਪੰਜਾਬ

ਮਿਤੀ-31-08-2023

ਇਹ ਅੰਕਣ ਨੰ ਉਕਤ।

ਵਿਸ਼ਾ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੁਚਲਾ ਹਿੱਤ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

1. ਐ.ਏ.ਟੂ ਅਫ਼ਸਰ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ੋਨਲ, ਪ੍ਰਸ਼ੋਨਲ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ।
2. ਐ.ਏ.ਟੂ ਸਕੱਤਰ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ, ਪੰਜਾਬ।
3. ਐ.ਏ.ਟੂ ਡੀ.ਜੀ.ਐਸ. ਈ, ਪੰਜਾਬ।
4. ਐ.ਏ.ਟੂ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਸੀ.ਸਿ/ਐ.ਸਿ)।

(Signature)
ਸਿੱਖਿਆ ਡਾਇਰੈਕਟਰ
ਐਸ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ, ਪੰਜਾਬ
14

2023 वि.सं. पालिका मन्त्रालयको कार्यालय
कोशी ११, ०१, २०२३

अनुसूची २. अन्तर्गतको कार्यका लागि मन्त्रालयको कार्यालयको
कार्यालयको कार्यका लागि वि.सं. मन्त्रालयको कार्यालयको कार्यालयको
कार्यालयको कार्यका लागि मन्त्रालयको कार्यालयको कार्यालयको

जास
B
प/सं. पालिका मन्त्रालयको कार्यालयको
कार्यालयको कार्यालयको कार्यालयको
०१/०१/२०२३

ਨੰ. 12/162/2017-4ਪੀ.ਐ.2/573

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
ਪ੍ਰਮੋਨਸ ਵਿਭਾਗ
(ਪ੍ਰਮੋਨਸ ਪਾਲਿਸੀਜ-2 ਖਾਸ)

ਮਿਤੀ: ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 28-8-23

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੀ, ਡਾਈਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ,
ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਲਾਈਬਰੇਰਟ,
ਵਿਲਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਸਮੂਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਜ ਅਤੇ
ਸਮੂਹ ਸਬ ਡਾਈਰੈਕਟਰ ਅਫਸਰ (ਸਿਵਲ)।

ਵਿਸ਼ਾ

ਹੇਠੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਕਣਕ ਦਾ ਨਾਤ ਸਾਤਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਹਿੱਤ ਕਦਮ ਖਾਣੇ।

ਸੰਪਰਕ ਦੀ

ਮੈਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ਼ੁਸਤੀ ਪੱਤਰ ਨੰ. 12/162/2016-4ਪੀ.ਐ.2/3081752/1 ਮਿਤੀ 11.10.2017, 12/162/2017-4ਪੀ.ਐ.2/310 ਮਿਤੀ 08.10.2018 ਅਤੇ 12/162/2017-4ਪੀ.ਐ.2/304 ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਇਹ ਲਿਖਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂਕਣ ਨੂੰ ਖੋਟ ਕਰਨ, ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ, ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਸਾਤਨ ਕਰਕੇ ਜੰਗਲ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਨਾਤ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਸਾਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਹੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਖੇਤਰਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਖੁਦ-ਖੁਮਾਸ਼ੀਆਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ:-

- ਹਰੇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਾਲੀ ਨਾਤ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨਾ ਸਾਤੀ ਜਾਵੇ।
- ਹਰੇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਸਾਤੀ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਤ੍ਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਾਲੀ ਨਾਤ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨਾ ਸਾਤਨ।
- ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਰੀਨਿੰਗਿੰਗਜ਼ ਨਾ ਸਾਇੰਸ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਰਾਲੀ ਨਾਤ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਸਾਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਿਟੀਆਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇ।

ਇਹਨਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਜਲਦ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਪਾਤਰ
21/8/23 ਰੁਜ਼ਮਾਨ
ਅਧਿਕ ਸਕੱਤਰ, ਪ੍ਰਮੋਨਸ

ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਉਤਾਰਾ ਸਮੂਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ
ਸਕੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮੋਦ ਕੁਮਾਰ
ਅਧੀਨ ਸਕੱਤਰ, ਪ੍ਰਮੋਟਸ

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ

ਸਮੂਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ,
ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ।

ਅ.ਸਿ.ਮ.ਨੰ. 42/162/2017-4 (ਪੀ.ਪੀ.2) 574

ਮਿਤੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 28-8-23